

Θείρα ἐκ τῆς θείας, ἐγκαταλείπει αὐτοὺς δύματα τῶν ἵππων καὶ τοῦ ἐχθροῦ.

Τέλος καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκ τῆς φιλανθρωπίας τῶν ἐχθρῶν διασωθέντες μεταφέρονται ἐκ τοῦ πεδίου ἐπὶ ὀχληρῶν φορεῖων συρομένων ἐπὶ ἀνωμάλων καὶ τραχέων ὁδῶν, εἰς καταλύματα ὅλως ἀκατάλληλα πρὸς θεραπείαν τῶν πασχόντων, ὥστε αἱ κακουχίαι οὐ μόνον ματαιοῦσι τὰς ἐνεργείας τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ παρατείνουσι τὰ δεινὰ αὐτῶν. Δυστυχὲς στρατιῶτα! Μακρὰν τῆς γενεθλίου χώρας, ἀνευ τῆς περιποιήσεως φίλων ἢ συγγενῶν μητρὸς καὶ συζύγου ἢ ἀδελφῆς, ἵνα καταπαύνη τὴν θλίψιν ἢ νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν βαρυαλγοῦσαν καρδίαν σου, κλείεις τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ῥίπτεσαι ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τάφου ἄγνωστος, ἄσημος καὶ ἐγκαταλελειμμένος! Ἄ! φίλοι, τί ὀφείλομεν τοῖς οὕτω χάριν ἡμῶν ἀποθνήσκουσι! Ἄλλ' ὅπως σαφέστερον ἐννοήσωμεν τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου δέον πρὸς τὸν δεινοπαθόντα στρατιώτην νὰ σημειώσωμεν καὶ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν ἐκείνων ὧν ἡ περιουσία, ἡ ζωὴ καὶ ἡ τιμὴ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ ἐχθροῦ.

Σκληραὶ ὑποψίαι μαστίζουσι τὴν καρδίαν ἐκείνων, ὧν ἡ ἐκδασίς τῆς ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου σχεδιογραφεῖται δι' αἵματος κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐκδικήσεως ἢ τῆς ἰδιοτροπίας τῶν νικητῶν.

Φαντάσθητε, διὰ μίαν στιγμήν, τὴν ψυχικὴν ταραχὴν ἣν ἡ προσέγγισις εἰσβάλλοντος στρατοῦ ἐμποεῖ εἰς τοὺς ἀόπλους κατοίκους τῶν χωρίων ἐκείνων ἅτινα ὑπέστησαν τὰς θηώσεις τῶν ὀπλῶν. Οἱ καρποὶ τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας, οἱ κόποι καὶ αἱ προσδοκίαι τοῦ ἔτους ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ καταστρέφονται, ἐν ὧν λιμὸς καὶ λοιμὸς παρακολουθεῖ τὰ ἔχνη τῆς ἐρημώσεως· ἐδῶ κατοικίαι ἀναφλέγονται, ἐκεῖ μητέρες ὀδεύονται καὶ ἀναπνέουσιν εἰς φόβον οὐχὶ δι' ἑαυτὰς ἀλλὰ διὰ τὰ τέκνα αὐτῶν, ἀλλαχοῦ γονεῖς φεύγουσι φέροντες ἐπὶ τῶν ὤμων ἀγαπητοὺς ἀσθενεῖς καὶ νήπια, οἱ πάντες μεταβάλλονται εἰς φυγάδας ἐν τῇ γεννεθλίῳ αὐτῶν γῇ. Τέλος δὲ πλούσιαι πόλεις ἀλίσκονται ἐξ ἐφόδου, βιομηχανικὰ καταστήματα μεταβάλλονται εἰς σφαγεῖα, μέγαλα κατεδαφίζονται, περιουσίαι λαφυρῶνται, ἡ ζωὴ περιφρονεῖται καὶ ἡ τιμὴ περιυβρίζεται. Ὁ θάνατος εἶναι τὸ ἐλάχιστον τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν!

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

[Ἰπὸ Ἰ. Π. ΠΥΡΑΑ]

Ἡ λογικὴ ἀπαιτεῖ ὅταν τις ὑφίσταται διατάραξιν τῆς ὑγείας νὰ ζητήσῃ συμβουλὴν ἱατροῦ. Συμβαίνει ὅμως πολλάκις στέρησις τούτου, εἴτε διότι αὐτὸς ὁ πάσχων ἀποφεύγει πᾶν συμβουλὴν ἱατροῦ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἡ πάθησις εἶναι μικρά, καὶ παρελεύσεται αὐτομάτως ἀνευ ἐπιβλαβοῦς ἀποτελέσματος, εἴτε διότι εὐρίσκεται ἐν ὁδοπορίᾳ, ἢ ἐν τόπῳ ἐνθα ἱατρὸς οὐδόλως διαμένει. Ἀλλοτε δὲ ἐπισυμβαίνει νοσηρὰ διατάραξις τῆς ὑγείας αἰφνης τὴν νύκτα ἢ καὶ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν

ὦραν ἱατρὸς οὐ δύναται προσελθεῖν ἀμέσως, ἢ οὐδόλως εὐρίσκεται.

Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν περιπτώσει τί χρὴ ποιῆσαι;

Ἰδοὺ τὸ θέμα, ὅπερ θέλομεν διαπραγματευθῆναι. Ὁ πατὴρ τῆς ἱατρικῆς, ὁ ἱερός Ἱπποκράτης, λέγει ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει ἔχειν ἱατρικὰς γνώσεις ἵνα διὰ τούτων δύναται καὶ τὴν ὑγίειαν διατηρεῖν καὶ προφυλάττειν, καὶ τὴν πρόοδον τῆς νόσου προλαμβάνειν. Ὁ δὲ σοφὸς Πλούταρχος λέγει προσέτι ὅτι ἕκαστος ὀφείλει γνωρίζειν καὶ διακρίνειν τὴν τε πυρετώδη καὶ μὴ κατάστασιν τοῦ ἑαυτοῦ σφυγμοῦ (ὑγίειν. παρ. 24).

Ἡ μὲν διατήρησις καὶ προφύλαξις τῆς ὑγείας γίνεται διὰ τῆς γνώσεως τῶν τῆς ὑγιεινῆς κανόνων, περὶ ὧν ἀνάγνωθι τὴν Συνέκδημον Ἵγυεινίνην ἢ δὲ πρόληψις τῆς προόδου τῆς νόσου γίνεται διὰ τῶν πρακτικῶν καὶ προχείρων γνώσεων τῆς συμπτωματολογίας, καὶ τῆς θεραπευτικῆς. Π. χ. ἔχεις τὸ σῶμα ἀπὸ πρωίας δυσκίνητον, ἄτονον παρὰ τὸ σῶνθες, τὸν σφυγμὸν ἀσυνίστη; εἰσαι κακοδιάθετος καὶ δύσθυμος; ἔχεις τὰς ὁμοπλάτας βεβαρυμένας, ἀνορεξίαν; Σημεῖον ὅτι ὑπέστης περίψυξιν (κρυολόγημα). Ἡ τοιαύτη κατάστασις παραμεληθεῖσα ἐνίστε παρέρχεται αὐτομάτως ἄλλοτε ὅμως ἀπολήγει εἰς βαρυτάτην νόσον, διότι εἶναι πρόδρομος νόσου. Τί λοιπὸν ποιητέον;

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν διατρεῖ τὸ σῶμα θερμὸν ὅσον ἀνέχεται. Ἐάν ὁ καιρὸς ᾖ κακός, ᾖ ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς, μένε ἐν τῷ θαλάμῳ κλινῆρης, ἢ καλῶς ἐνδεδυμένος μένε ἐπ' ἀνακλίντρον. Ἄν διψᾷς πίνε χλιαρὰ ποτὰ, σομάδα, πορτοκαλλάδα, ψωμόνερν, κ.λ. Ἄν μὴ πεινᾷς, μὴ τρώγε, ἐάν δὲ πεινᾷς λάβε ῥόφημα ἐξ ἐλαφροῦ ζωμοῦ κρέατος μετὰ πάστας πολυοῦ (ψιδὲ) ἐνθα ἐπίπασον, εἰ βούλη, καὶ πέπερι. Ἐάν δὲ ὁ καιρὸς ᾖ αἰθριός, ποίησον περίπατον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἵνα διαθερμανθῇ τὸ σῶμα, καὶ αὐξήσῃ ἡ τοῦ δέρματος διαφύρησις.

Ἐάν ὅμως ἡ κακουχία ἐξακολουθῇ, ποίησον τὸ ἐσπέρας ποδόλουτρον ἀπλοῦν, ἢ μετὰ σπόρων λειοτετριμμένου σινάπεως, μεθ' ὃ ἐντρίφῃ δι' ἀλοιφῆς ἀμμωνίας, ἢ δι' οἶνοπνεύματος μετὰ πεπέρεως· πῖε θερμὸν ποτὸν τείου, ἀνθέων φιλύρας, ἢ ἀκτῆς, καὶ καλύφῃ καλῶς πρὸς διαθερμάνειν τοῦ σώματος καὶ αὐξήσιν τῆς ἀδήλου διαπνοῆς· ἔχε δὲ τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς θερμήν.

Τὴν ἐπιούσαν ἐάν ἡ αὐτὴ κατάστασις ἐξακολουθῇ, καὶ ᾖσαι δυσκοίλιος λάβε τὴν πρώτην ἐλαφρὸν καθάρσιον, διετρεῖ δίαιταν ἐκ ῥοφήματος, καὶ πίνε ὅταν διψῇς ποτὰ οὐχὶ ψυχρά· τὸ δὲ ἐσπέρας ποίησον αὖθις ποδόλουτρον, ἐντρίφῃ δι' ἀλοιφῆς ἀμμωνίας, καὶ πῖε θερμὸν ποτὸν.

Ἐάν δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν ἡ νοσηρὰ αὕτη κατάστασις ἐξακολουθῇ, προσκάλεσον ἱατρὸν· ἐάν δὲ οὗτος ἀπουσιάζῃ, καὶ βῇ ἀνεφάνη, καὶ διψᾷ, καὶ ἐξαφίς θερμότητος μετὰ κεφαλαλγίας, ἢ σκοτοδίνης, καὶ πόνος τις ἐπὶ τοῦ θώρακος, φλεβοτομήθητι 30 ἢ 40 δρ. αἵματος, ἐν μὴ ᾗσαι ἀναιμικός, ἢ ἐπίθεσον ἐπὶ τῆς

αλγούσης χώρας 6 μέχρις 8 βδέλλας, ή αικύας τινάς. 'Εάν ή νόσος επιμένη επιζητήσων αρμόδιον ιατρὸν καὶ μακρὰν ὄντα.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Ζ. Ω. Α.

ΚΕΦ. ΚΒ'.—ΑΙ ΧΕΙΡΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

Καίτοι τὰ λοιπὰ ζῶα δὲν ἔχουσι χεῖρας, ἔχουσιν ὅμως διάφορα μέρη τὰ ὅποια μεταχειρίζονται ὅπως πράττωσι τινὰ ἐκ τῶν ὅσων ἡμεῖς πράττομεν διὰ τῶν χειρῶν. Περὶ τούτων θὰ εἰπώμεν ἐν τῇ παρόντι κεφαλαίῳ.

Ὁ κύων μεταχειρίζεται τὸ στόμα αὐτοῦ ἵνα κρατῇ τὰ ἀντικείμενα, ὡς πολλάκις τὸν βλέπομεν τοῦτο ποιοῦντα. 'Εν ἐτέρῳ κεφαλαίῳ εἰπομεν πῶς ἡ ἀγέλας καὶ ὁ ἵππος μασσῶσι τὸν χόρτον. Τοῦτο λαμβάνουσι διὰ τῶν ἐμπρο-

σθίων ὀδόντων, ὥστε οὗτοι χρησιμεύουσιν αὐτοῖς ἀντὶ χειρῶν. Καὶ τὰ χεῖλη αὐτῶν τὸ αὐτὸ ἔργον ἐκτελοῦσιν. Ὁ ἵππος συνάγει τὴν βρώμην ἐν τῷ στόματι μετὰ τῶν χειλέων του. Καὶ ἄπτονται τῶν πραγμάτων τὰ ζῶα διὰ τῶν χειλέων των ὡς ἡμεῖς ποιοῦμεν διὰ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων. Πολλάκις ὁ ἵππος καθαρίζει τὴν τροφήν διὰ τῶν χειλέων του ὡς ἡμεῖς διὰ τῶν χειρῶν. Καὶ σύρτην σύρει διὰ τῶν προσθίων ὀδόντων πολλάκις ὅταν θέλῃ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σταύλου του. Ὑπῆρχε δὲ ἵππος ὅστις κρατῶν τὸν βραχίονα τῆς ἀντικλίας ἤντλει ὕδωρ ἐν τῇ δεξαμενῇ ἐξ ἧς ἔπινε· τοῦτο ἐγένετο εἰς βοσκὴν πολλῶν ἵππων· τὸ δὲ περιέργον, ὅταν οἱ ἄλλοι ἵπποι ἤθελον νὰ πῶσιν ἐκέντων τὸν ἵππον τοῦτον ὅστις ἐγίνωσκε πῶς νὰ ἀντλή καὶ δὲν τὸν ἄφινον εἰς ἡσυχίαν μεχρὶσθῇ ἤντλει ὕδωρ.

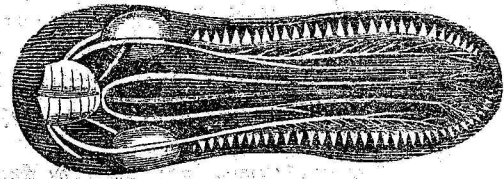
Οἱ πίθηκοι ἔχουσι τέσσαρά τινά ἀντὶ χειρῶν. Διὰ τούτων ἐπιτηδεύει ἀναρριχῶνται. Εἰσὶ τινὰ εἶδη πιθήκων, μεταχειριζόμενοι τὰς οὐράς αὐτῶν εἰς ἀναρρίχῃσιν ὡς πέμπτην χεῖρα.

Ἡ γαλῇ μεταχειρίζεται ἀντὶ χειρῶν ἐνίοτε τοὺς πόδας τῆς διὰ τῶν ὀξέων ὀνύχων των, ἐνίοτε τοὺς ὀδόντας, καὶ πολλάκις συναμφότερα.

Τὸ ράμφος τοῦ πτηνοῦ χρησιμεύει αὐτῷ ἀντὶ χειρός· συνάγει μετ' αὐτοῦ τὴν τροφήν του. Τὸ κολύβριον πτανὸν ἔχει λίαν μακρὸν ράμφος, ἐν αὐτῷ δὲ μακρὰν λεπτὴν γλώσσαν, διὰ τῆς ὁποίας ἐκμυζᾷ τὸ ἐν τῷ βάθει τῶν ἀνθέων μέλι.

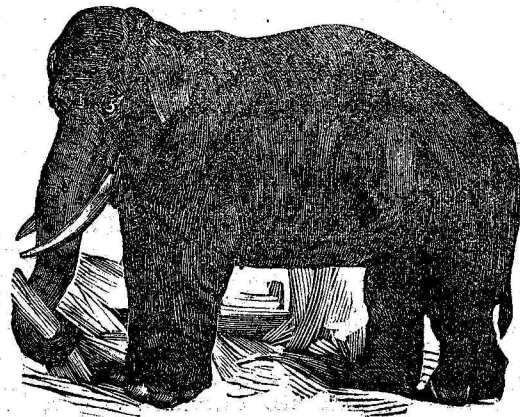
Τὸ ράμφος τῆς νήσσης εἶναι ἰδιορρυθμῶς κατεσκευασμένον. Γινώσκατε ὅτι λαμβάνει τὴν τροφήν τῆς ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἐν τῇ λάσπῃ· δὲν δύναται ἐπομένως νὰ ἴδῃ τί λαμβάνει· ἐργάζεται διὰ τῆς αἰσθήσεως, ἔχει δὲ

νεῦρα ἐν τῷ ράμφει τῆς πρὸς τοῦτο. Παρατιθέμεν εἰκόνα τοῦ ράμφους, δεικνύουσαν τὰ ἐν αὐτῷ διακλα-

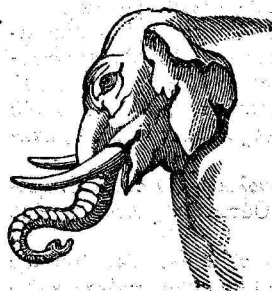

διζόμενα νεῦρα. Βλέπετε τὴν σειρὰν αἰχμηρῶν τινῶν πραγμάτων γύρω τοῦ ράμφους; Φαίνονται ὡς ὀδόντες, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀδόντες· ἡ νήσσα δι' αὐτῶν εὐρίσκει τὴν τροφήν τῆς οὕτω πως· ρίπτει τὸ ράμφος ἐν τῷ βορβόρῳ, ἅμα δὲ τὸ ἀνυψῶσθαι, εἶναι πλήρες βορβόρου. 'Εν τῷ βορβόρῳ ὑπάρχουσι πράγματα ἐκ τῶν ὁποίων ἡ νήσσα τρέφεται. Τὰ νεῦρα λέγουσιν εἰς τὴν νήσσαν ποῖα εἰσὶ τὰ καλὰ· τὰ λοιπὰ ἀφίνει νὰ ἐξέλθωσι διὰ τῶν κενῶν διαστημάτων. Εἶναι εἶδος κοσκινίσματος, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ νεῦρα φροντίζουσι νὰ μὴ διαφύγῃ τι καλόν.

Ἐν τῶν σημαντικωτέρων πραγμάτων ἀντὶ τῆς χειρός εἶναι ἡ προβοσκὴ τοῦ ἐλέφαντος. Διὰ ταύτης φέρει βαρέα κτυπήματα· ἐκκόπτει κλάδους δένδρων ἢ καὶ ἐκρίζονε ταῦτα συστρέφων αὐτὰ ὡς πράττει ἐν τῇ παρατιθεμένῃ εἰκόνι. Διὰ ταύτης φέρει τὸ νεογνόν

του. Ἀλλὰ καὶ λεπτὰ ποιεῖ ὁ ἐλέφας διὰ τῆς προβοσκίδος του. 'Εν τῇ εἰκόνι ταύτῃ βλέπετε εἶδος δα-

κτύλου· εἰς τὴν ἄκραν τῆς προβοσκίδος· διὰ τούτου τὸ τεράστιον τοῦτο ζῶον δύναται νὰ ποιῇσῃ ποικιλίαν μεγίστην πραγμάτων. Δι' αὐτοῦ λαμβάνει μικρὰ τεμάχια ἄρτου, καὶ ἄλλα εἶδη τροφῆς τὰ ὅποια τῷ προσφέρονται, καὶ τὰ φέρει εἰς τὸ στόμα του. Δύναται νὰ λάβῃ νόμισμα ἐκ τοῦ ἐ-

δάφους εὐκόλως ὅσον ἡμεῖς διὰ τῶν δακτύλων ἡμῶν. Ἐλέφας ποτὲ ἔλαβε διὰ τοῦ μικροῦ τούτου δακτύλου μᾶστιγα καὶ τὴν μετεχειρίζετο τοσούτον ἐπιτηδεύει ὡς ἀμαξήλατος πρὸς μεγάλην τέρψιν τῶν θεατῶν.